

[Poulsgaard]

Jeg har ingenting imod, at børn kan læse og høre, men jeg siger – det bliver hr. Bernhard Baunsgaard også nødt til at erkende på et eller andet tidspunkt – at når hvert udlån koster 14 kr. og vi skal skære ned alle mulige og umulige steder, så er der altså nogle områder her, vi heller ikke kan holde fri for sparekniven, enten vi kan lide det eller ej. Det er det, sagen drejer sig om – og ikke min søn.

Formanden:

Jeg har faktisk tænkt mig at foreslå, at sagen henvises til udvalgsbehandling, men jeg forstår, at det er nødvendigt med endnu en kort bemærkning til hr. Bernhard Baunsgaard.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det beroligede mig meget stærkt, at hr. Poulsgaard dog ikke havde noget imod, at vore børn kan læse, og at de gør det. Det er dog et vist grundlag. Jeg er enig med, jeg tror, det må have været Frederik VI, der sagde: Nok er vi blevet fattige, men der er ingen grund til samtidig at gøre os dumme. Han nægtede at gribe ind over for kulturbevillinger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 34:

Forslag til lov om ophævelse af Statens Kunstfond.

Af Poulsgaard (FP) m.fl.
(Fremsat 16/10 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, er det ikke første gang, at medlemmer af fremskridtspartiet fremsætter forslag om ophævelse af loven om Statens Kunstfond. Hver gang har det kunnet konstateres, at der ikke i andre partier har været nogen tilslutning til forslaget, bortset fra retsforbundet, som i dag ikke er repræsenteret i folketinget. Det skal jeg ikke drage nogen konklusioner af. Tværtimod har forslagene mødt en markant modstand.

Loven om Statens Kunstfond har jævnlig været til behandling her i tinget, siden fonden blev etableret i sin nuværende form i 1964. Den gældende lov er senest blevet revideret i 1978, hvor der var mindre justeringer, men til grund for lovens revision lå der et betækningsarbejde, der udtrykkelig konkluderede, 1) at fonden havde arbejdet i overensstemmelse med de ideer, der lå bag dens oprettelse i 1964, 2) at fonden havde haft en væsentlig betydning for den kunstneriske produktion, og 3) at fonden også i fremtiden ville være et velegnet instrument til stimulering af kunstnerisk produktion. Her i tinget har der da også være en bred tilslutning til loven om Statens Kunstfond.

Denne regering deler ikke fremskridtspartiets holdninger på kulturområdet. Der skal spares her som på andre offentlige udgifter, men vi er af den opfattelse, at kunsten stadig væk skal støttes.

Et velfærdssamfund og en kulturnation som den danske har et ansvar for, at der er rimelige vilkår for, at værdifuld kunst stadig kan skabes, og et ansvar over for den kulturarv, vi skal give videre til vores efterkommere.

At forlange et kulturliv, som alene er baseret på produktion og salg, det er for et lille kulturområde som det danske en umulighed, og det er i hvert fald ensbetydende med, at man må sætte meget snævre grænser for den kunstneriske frihed. Det ønsker regeringen ikke.

For at opretholde denne frihed må samfundet træde til økonomisk og på anden vis. Jeg har den opfattelse, at man har fundet

[Ministeren for kulturelle anliggender]

den rigtige form i Statens Kunstfond, også fordi man dér lægger kvalitetskriteriet til grund – et kvalitetskriterium, som denne regering står ganske bag, ikke i dets praktiske udformning, det har regeringen intet med at gøre – hvad der af fagfolk bliver betragtet som kvalitet, skal politikerne holde fingrene fra – men netop dette, at kvaliteten sættes i højsædet.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at forslagsstillerne mener, at fondens tildelinger er præget af sammenspished, at det er en snæver kreds af kunstnere, der sidder og uddeler penge til hinanden, og at det er de samme og de forkerte kunstnere, der får legatydelserne. Det ser jeg ingen som helst dokumentation for. Af fondens årsberetninger fremgår det derimod, at fonden har støttet mange forskellige kunstnere, eksperimenterende kunstnere og folkelige kunstnere. Når kunstnere, der har været medlemmer af de forskellige udvalg, på et eller andet tidspunkt er blevet støttet, har det intet at gøre med, at de har siddet i disse udvalg, men med, at det er nogle kvalificerede kunstnere og nogle af de betydeligste kunstnere, vi har i Danmark, der har siddet og bestridt disse opgaver. At de så på et eller andet tidspunkt i deres karriere får et legat eller en støtte, er da af kvalitetsmæssige grunde det eneste rigtige, og det har i hvert fald intet at gøre med, at man sidder og bevilger hinanden penge. Der er heller ingen, der har modtaget støtte i den tid, de har siddet i det pågældende udvalg. Men der må være et personsammenfald. Dels må man have nogle kvalificerede til at bedømme andres værker, dels producerer disse kvalificerede naturligvis selv og kan derigennem opnå støtte.

Jeg synes, det er vigtigt af hensyn til proportionerne at understrege, at bevillingen til Statens Kunstfond er på 10 mill. kr. Det er en meget lille del af det samlede statsbudget. Bevillingen til fondens virksomhed har i øvrigt ikke fulgt den almindelige udvikling i priser i samfundet, og derfor er man på mange måder i dag ikke i stand til at leve op til det formål, man har.

Regeringen vil derfor fremsætte forslag om, i det omfang den økonomiske situation tillader det, at forøge bevillingerne til Statens Kunstfond. Ikke med det beløb, som kunstfondens repræsentantskab har foreslået – det kan vi ikke nå frem til i denne omgang –

men det er i hvert fald således, at vi i 1982 agter at forøge bevillingen med 1 mill. kr. og i 1983 og fremover med 1,3 mill. kr. gennem besparelser på andre områder. Fra 1984 vil bevillingen så indgå i den almindelige regulering, hvilket ikke tidligere har været tilfældet. Det er bl.a. en væsentlig grund til, at bevillingen er blevet udhulet igennem tiden. Det siger sig selv, at bevillingernes regulering er underkastet den samme mekanisme som de øvrige budgetter. Det betyder, at det ikke er en 10 pct.s eller 20 pct.s regulering, men den procentvise regulering, som ifølge regeringens politik foretages af andre offentlige udgifter.

Birte Weiss (S):

Hvis ikke de økonomiske vilkår for Statens Kunstfond var så fortvivlede, som de rent faktisk er, kunne folketetinget såmænd godt have taget den årlige og ind imellem også underholdende eksercits i anledning af fremskridtspartiets forslag om at nedlægge Statens Kunstfond.

Man kunne f.eks. – det ville jeg have gjort, hvis det var det, vi skulle – have udtrykt en lidt forundret glæde over, at kunstfondsbevillingens 10 mill. kr. har haft så helt kolossale virkninger, som det fremgår af lovforslagets bemærkninger. Kunstfonden har, siger man fra fremskridtspartiets side, bragt os nær Gulagagtige tilstande. Menneskeheden er blevet statsdirigeret, den har chikaneret de virkelige talenter, Knud Leif Thomsen og Arne Myggen. Den har forkrøbet fortidens selvstændige, rygranke kunstnere til statsapparatets hofsnoge og troubadourer. Den har forårsaget fædrelandsødelæggende behagesyge. Og for at det ikke skal være løgn, har den medført konfor... – det er næsten ikke til at sige – konformitetsforkalkninger, der forhindrer den forargelses-skabende holden sindet åbent. Jeg forstår, at det er lykken, man forhindrer.

Jeg vil godt sige, at efter at have læst disse bemærkninger til lovforslaget igennem – og jeg har faktisk gjort det et par gange – har jeg sendt salig Bomholt en kærlig tanke. Jeg tror egentlig ikke, at Bomholt – og han var en ganske fantasifuld mand – havde forestillet sig, at man kunne nå så meget for sølle 10 mill. kr.

Så vidt fremskridtspartiet.

[Birte Weiss]

Det egentlige problem i forbindelse med kunstfonden er, at man på grund af de manglende årlige reguleringer ikke har været i stand til at løse den opgave, som det hele handler om, nemlig at give nogle arbejdsmuligheder for unge, talentfulde kunstnere. Det fremgår også med meget stor tydelighed af kunstfondens sidste beretning. Det er den for 1981. Det fremgår, at hvis vi ikke sørger for, at der sker reguleringer – og også reguleringer, som kan batte noget – vil kunstfonden efterhånden gå hen og kun få en symbolsk værdi.

I fondens første leveår uddelte man, så vidt jeg ved, fra hvert af udvalgene 6–7 legater. Det har man nu måttet indskrænke til, at der kun er et par legater fra hvert af udvalgene. I betragtning af, at der faktisk er meget godt kunstnerisk talent i Danmark, er det alt for lidt.

Også legaternes størrelse er blevet mindre og mindre. Jeg tror, det er i tonekunstudvalget, man er helt nede på at give legater på omkring 5.000 kr. Man kan godt sætte et spørgsmålstejn ved, hvor stor værdi et arbejdslegat på 5.000 kr. har for en kunstner.

I socialdemokratiet er vi enige med kunstfondens bestyrelse i, at det er nødvendigt at regulere bevillingerne. Der var forhandlinger i gang om det; der var ved at komme nye forhandlinger i gang om det i regeringen, men den gik af.

Jeg forstod på det, som den nye kulturminister netop har sagt, at man også deler den opfattelse. Så kan man diskutere, om det vil være tilstrækkeligt med 1 mill. kr. Efter min opfattelse ligger det i underkanten, men det vil være lykkeligt, hvis der ud af denne debat kan komme en reel politisk konstatering af, at det er nødvendigt, at vi får rettet op på bevillingerne til Statens Kunstfond.

Jeg vil i øvrigt spare folketinget for en gennemgang af alt dette med kunstfondens nødvendighed og alt dette med, at det er vigtigt. Det har vi sagt igennem de sidste 10 år til hinanden herinde, og det fremgik også af det, der netop er sagt fra kulturministeren, så den behøver vi ikke at tage forfra en gang om året.

Fischer (KF):

Det konservative folkeparti har tidligere afvist forslag med lignende indhold som det

her fremsatte. Vi har ikke ændret indstilling og kan derfor helt følge kulturministeren ved på ny at afvise fremskridtspartiets krav om nedlæggelse af Statens Kunstfond.

Det ville være unaturligt, om der ikke til stadighed var debat om formen for denne statsstøtte, alene af den grund at staten ikke magter at støtte al kunst. Det ville heller ikke være sundt, men ønsket om at bevare en selvstændig dansk kunst – og det er et vigtigt mål for det konservative folkeparti – indebærer, at det er nødvendigt med et statsligt engagement. Offentlig støtte betyder rent konkret, at vigtig kunstnerisk produktion kan påbegyndes, at kunstnere kan sikres arbejdsro i en skabende fase, at kunsten i det hele taget kan udvikle sig.

Det konservative folkeparti har det synspunkt, at kunst og kultur skal kunne udvikle sig frit, at centrale indgreb bør være så få og så begrænsede som muligt. Det betyder naturligvis også, at vi til stadighed er kritiske over for måden, hvorpå staten fordeler sin støtte til kunsten, så misbrug og favoriseringer undgås, og således at det er talent eller begrundet håb om talent, der belønnes.

Hvis vi kaster et blik på vor omverden og konstaterer de store kulturelle udfordringer, vi stilles over for, ikke mindst som følge af den hastige udvikling på medieområdet, vil det stå klart, at der også fremover vil være et behov for en vis statslig støtte til dansk teaterproduktion, dansk film og litteratur og andre danske kunstformer. Det er i øvrigt en national indstilling, der har gamle rødder.

Det er citeret for lang tid siden her i folketinget og netop i anden sammenhæng for et øjeblik siden, men jeg mener, det kan være aktuelt igen at erindre om, hvad Frederik VI for godt og vel 175 år siden sagde i en anden alvorlig sparesituation, hvor han nægtede at inddrage den beskedne kunststøtte ud fra argumentet, at nok er vi blevet fattige, men der er ingen grund til, at vi også skal være dumme.

Så meget mere som det ikke er de store summer, det drejer sig om. Statens Kunstfond belaster det samlede statsbudget med vel omkring 1½ promille.

Vi afviser således det her omtalte lovfor-slag.

Mette Madsen (V):

[Mette Madsen]

Venstre siger naturligvis nej til lovforslaget om at nedlægge Statens Kunstfond. Det har vi gjort, hver gang det forslag er kommet frem. Vi er som i den sag, vi just har diskuteret om biblioteker, fundamentalt uenige i fremskridtspartiets kulturpolitik. Jeg synes ikke, at niveauet i de bemærkninger, der ledsager det meget korte forslag, vi har til debat, indbyder til en saglig debat om den forskellighed, der er i vore partiers kulturpolitik.

En ting kan vi bruge denne debat til, og det er at sige et meget stærkt ja til kunstfonden. Venstre er enig i de principper og intentioner, der ligger bag Statens Kunstfond, og vi mener også, at Statens Kunstfond gennem årene har ydet og stadig yder en uundværlig støtte til det danske kulturliv, en støtte, der, hvor liden den end er, har været med til at fastholde det, vi skal leve på, det, vi har arvet, det, vi skal give de kommende generationer at leve på.

Desværre er der gennem årene sket en udhuling af det budget, man enedes om, da man i 1964 fik loven om Statens Kunstfond. Det er blevet nævnt, at bevillingen i dag er på ca. 10 mill. kr. Skulle den have været reguleret i takt med andre priser og budgetter her i samfundet, skulle den i dag have ligget på ca. 30 mill. kr. Det var selvfølgelig derfor, kunstfondens repræsentantskab og bestyrelse her i foråret sendte en inderlig bøn til den daværende kulturminister om en rimelig opregulering. Desværre blev det ikke gunstigt modtaget i den tidligere regering. Ja, måske blev det nok gunstigt modtaget, men det blev i hvert fald ikke af den forrige regering vurderet som en retfærdighedsgerning, noget, det var nødvendigt at få bragt på plads.

Jeg tror nok, fru Birte Weiss og jeg er lidt uenige om forløbet. Fru Birte Weiss siger her i dag, at sagen standsede i første omgang, men der var forhandlinger på vej. Foreløbig ved vi altså kun fra pressen, at den blev bremsset af den daværende finansminister. Vi hører nu, at allerede den forrige regering dog igen var på vej med en ny forhandling. Det skyldtes måske fru Birte Weiss, der jo kender kunstfonden indefra også. Jeg synes, det var dejligt at høre, at den nye kulturminister straks har taget sagen op, og at den nuværende regering har imødekommet kunstfondens ønske om en opregulering.

Jeg tror, fru Birte Weiss måske ikke helt forstod, hvor meget der var i det af penge.

Jeg forstod ministeren sådan, at der allerede i år, i 1982, bliver ekstra 1 mill. kr. og dernæst en opregulering, altså plus 1,3 mill. kr., de kommende år plus derudover fra 1984 en regulering i takt med prisstigningerne i samfundet.

Jeg synes, alle de partier, der her i folketinget står bag Statens Kunstfond, bør kipe med flaget for, at en regering, selv om det er smalle tider – ministeren sagde selv for, at man af bitter nød var nødt til at skære ned mange steder, hvor det var beklageligt – alligevel har den indstilling, at er der en gruppe, der trænger særligt, et område, der trænger særligt – et så vigtigt område som vores levende kultur – når sådan et område er sakket bagud, så bør der ydes en pristalsmæssig retfærdighed.

Siden loven blev ændret i 1978, er der dukket mange problemer op om Statens Kunstfond, f.eks. socialindkomstens virkning på ydelserne på finansloven. I 1978 foreslog vi fra venstres side, at der skulle være en revisionsparagraf i loven om Statens Kunstfond. Det er en af de få love, hvor der ikke er en revisionsparagraf. Men den daværende minister ønskede ikke en sådan paragraf, med den begrundelse at kunstfondloven nu var ude over forsøgsstadiet og derfor skulle kunne fungere uden ændringer. Vi mente dengang – og vi mener stadig – i venstre det modsatte, nemlig at regering og folketing bør være opladt over for strømninger og bevægelser i kunsten, opladt over for impulser og inspiration fra 3 mands udvalgene og fra repræsentantskabet, der jo stadig udskiftes, fra kunstnerne og fra befolkningen, og at det derfor vil være frugtbart, om man med mellemrum tager kunstfondloven op til revision eller i hvert fald debat. Vi foreslog dengang 3 år. De er gået nu så rigeligt.

Jeg synes, det kunne være vældig nyttigt, om vi her fik en debat om Statens Kunstfond. Jeg må måske bede ministeren overveje, om ikke det ville være en god idé med en redegørelsesdebat engang i løbet af den kommende vinter.

Ingerlise Koefoed (SF):

Heller ikke dette lovforslag fra fremskridtspartiet skulle der være grund til at ofre forfærdelig mange ord på. Formålet med det er jo, som der står, at nedlægge Statens

[Ingerlise Koefoed]

Kunstfond, men det skjulte formål – det, man læser mellem linjerne i bemærkningerne – er klart at svine kunstnere og kunstfundsmedarbejdere til og at give befolkningen det indtryk, at den smule penge, som Statens Kunstfond råder over, er med til at føre landets åndelige og økonomiske tilstand ud i kaos.

Vi mener ikke i SF, at alt i kunstfonden er godt nok. Vi ville f.eks. gerne have, at der skulle kunne gives mere støtte til projekter lavet af mange kunstnere i fællesskab, end det er tilfældet. Vi ville gerne have de livsvære ydelser afløst af flere arbejdslegater til unge kunstnere. Der er andre ting, vi gerne ville have ændret, og jeg mener, at en redegørelsesdebat som foreslået af fru Mette Madsen ville være en udmærket idé.

Men vi må tage afstand fra den generelle påstand i forslaget om rygklapperi, om nepotisme, og hvad ved jeg. Jeg mener, at ordningen med, at man udskifter bedømmelsesudvalg, indkøbsudvalg, udsmykningsudvalg og de andre udvalg hvert tredje år, i hvert fald giver en vis garanti imod ensidighed, og jeg synes, det er lykkeligt, at det ikke er muligt for nogen af os politikere at blande os i de beslutninger, som udvalgene tager, for så er jeg bange for, at rygklapperiet først virkelig ville komme til at blomstre.

Jeg er enig i, som fremskridtspartiet skriver, at kunstfondens ydelser først og fremmest skulle gives til noget nyt, til noget nyskabende, til noget debatskabende, men når jeg så ser, at fremskridtspartiet udtrykker fornærmelse over, at f.eks. Volmer Sørensen ikke hørte til blandt dem, der kunne få kunstfondspenge, så forstår jeg – for jeg ved ikke hvilken gang – at vi taler helt forskellige sprog i SF og i fremskridtspartiet. Jeg vil godt understrege, at jeg ikke med dette har villet sige, at Volmer Sørensen ikke var professionelt dygtig inden for sit eget område, men det har bare ikke spor med kunstfonden og kunstfonddebatten at gøre.

Det skal ikke glemmes, at kunstnere hører til de samfundsgrupper, der virkelig har det dårligt i dette samfund trods Statens Kunstfond med de 10 mill. kr. Langt de fleste kunstnere er nødt til for at kunne lave kunst at have et heltidsarbejde eller et halvtidsarbejde ved siden af deres kunstneriske virksomhed. Sker der det, at de bliver arbejdsløse fra deres halvtidsjob, så kan de ikke få

nogen arbejdsløshedsunderstøttelse, selv om de har betalt til en arbejdsløhedskasse, medmindre de vil sværge på, at de i deres arbejdsløhedsperiode ikke vil røre en pensel eller en mejsel. Det samme viser sig at være tilfældet nu for teaterarbejdere, der arbejder med kollektiv ledelse. Hvis de bliver arbejdsløse, kan de altså ikke få nogen arbejdsløshedsunderstøttelse. Det er en sag, som jeg nu vil tage op over for arbejdsministeren.

Sandheden er jo, som det er blevet sagt her, at kunstfonden er ved at være udtømt for muligheder, fordi den ikke har fået pristalsreguleret sine bevillinger. Det er udmærket og rart at høre, at kulturministeren vil søge at få nogle flere penge til kunstfonden. Jeg mener ligesom fru Birte Weiss, at det var beskedne beløb, der blev nævnt. Det, der forskrækker mig og har forskrækket mig, også når jeg tidligere har hørt om det, er, at pengene ikke bare skal gives, men skal spares på andre konti på kulturbudgettet. Jeg kan ikke få øje på, hvor man kan spare på det budget uden at ødelægge de kulturpolitiske muligheder i dette land, men jeg ville da være interesseret i at høre, om kulturministeren kunne røbe, hvor man fra næste år i hvert fald skal spare 1,3 mill. kr., så kunstfonden kan få 1,3 mill. kr.

Poulsgaard (FP):

»Kulturminister Mimi Stilling Jakobsen er holdt op med at sparke sin gamle mor og har ingen planer om at bombe kulturpolitikken tilbage til trediverne.«

Det er et citat fra Information den 23. oktober i år. Det siger jeg da tak for, for det var da ikke rart at have en kulturminister, der havde sådanne tilbøjeligheder. Der står videre i den leder:

»Mimi Stilling Jakobsen har hovedrollen som den første kulturminister i landets historie, der har påtaget sig hårdhændet at skære ned på nogle områder af kulturlivet . . . .«

Det er da rigtigt, at kulturministeren er kommet til på et meget, meget uheldigt tidspunkt, et sort tidspunkt i Danmarks historie, et tidspunkt, hvor det har været så nemt op igennem 1960erne og 1970erne at sige ja til det hele. Nu skal man til at sige nej, og det bliver man ikke populær på. Kulturministeren vil heller ikke blive populær, når hun skal ud at sige nej, men jeg håber, at kultur-

[Poulsgaard]

ministeren har ryggrad og har mod til at sige nej. Det er den anden side af billedet.

Men når det er sagt, vil jeg godt sige, at ministerens tale skuffer mig en lille smule. Det er mildt sagt, nu er jeg endda meget venlig. Ministeren refererer ganske rigtigt til, at hver gang vi har diskuteret dette forslag, har det mødt massiv modstand herinde, bortset fra fremskridtspartiet og så retsforbundet. Det er kendsgerningerne, og jeg vil ikke benægte fakta. Det er fuldstændig rigtigt. Men det er også en kendsgerning, at ude i befolkningen er der en massiv modstand mod kunstfonden, og det ved ministeren. Alle de undersøgelser, der har været foretaget, viser, at der er en stor modstand mod kunstfonden. Hvorfor så det? For det er jo ikke de store beløb, det drejer sig om, det er vi også enige om. Der er nogle, der synes, det er urimeligt, at der er nogle, der trækker en gevinst i det lotteri; de er forrest, de kommer på kulturloven, de får statsstøtte. Mange gange er det folk, som man simpelt hen ikke anede eksisterer. De mennesker skal nu have en evig løn af staten, uanset om de producerer noget eller ej. Det er noget, der støder folks retfærdighedssans.

Jeg vil ikke gå ind i en diskussion med SFs ordfører om hr. Volmer Sørensen, for vi er fuldstændig uenige om det.

Der er en anden ting, der skuffer mig enormt. Jeg glædede mig over at læse i avisen, at kulturministeren og finansministeren havde haft nogle alvorlige samtaler, og at finansministeren ikke ville love kulturministeren disse midler til kunstfonden. Ministeren ser lidt desorienteret ud, men det fremgik altså af et avisreferat. Jeg troede rent faktisk, at finansministeren havde sagt: vi holder op med de julelege, der er ikke penge til det. Men nu kan jeg forstå på kulturministeren, at det har finansministeren ikke sagt, finansministeren har tværtimod givet grønt lys for en øget bevilling til kunstfonden.

Så er finansministeren da i god overensstemmelse med sin partifælle, men om fru Mette Madsen er i overensstemmelse med sine vælgere i Nordjyllands amt – nu kommer vi jo begge to fra Nordjyllands amt – det vil jeg nu nok sætte nogle spørgsmålstejn ved. Jeg tror ikke, at landmænd eller andre i Nordjyllands amt vil være enige. Men all right, fru Mette Madsen skal stemme efter sin overbevisning. Det skal vi alle sammen.

Somme tider bliver vi tvunget til at stemme imod, men det er en anden historie. Det er bare beskæmmende, at man tror, man er så klog på kunst og politik – ja, politik har man i hvert fald ikke forstand på, men kunst mener man altså man har forstand på – at man har sådan en kunstforstand herinde, at man tør gå imod det store og brede flertal, der ikke kan forstå, vi skal have denne kunstfond.

Jeg synes heller ikke, det er noget argument at bruge, at da vi fik kunstfonden, var man enige om det. Ja men hvad med alle de lande rundt omkring os, der ingen kunstfond har? Ministeren vil vel ikke påstå, at de er kulturelle analfabeter. Det tror jeg ikke ministeren vil påstå. Kunsten trives gevaldig godt i frihed, men den trives ikke under statsstøtte.

Jeg har fået mange chok herinde, men jeg fik et nyt chok i dag, da den konservative ordfører stod heroppe og sagde: vi går ind for kunstens frihed – og det så viste sig, at kunstens frihed var lig med statsstøtte. Hvordan man får det til at rime med konservativ livsopfattelse, forstår jeg simpelt hen ikke.

Jeg kan forstå på debatten, at vi må prøve andre veje for at få det her stoppet. Det har vi jo foreslået før, måske en folkeafstemning. Jeg mener det virkelig seriøst, for det kan ikke være rimeligt, at man i en sparetid friholder disse områder og ydermere øger bevillingen til dem. Men vi kan måske vende tilbage til spørgsmålet om en folkeafstemning om Statens Kunstfond.

Kruse Rasmussen (CD):

Lad mig gøre mine bemærkninger til dette lovforslag ganske korte. Jeg finder godt, at man kan have en kritisk holdning til samtlige statens udgifter, men at mistænkeliggøre motiverne hos de udpegede fagfolk, der er sat til at uddele kunstfondstilskud, finder jeg urimeligt. Det har intet med det betimelige i Statens Kunstfonds virke i øvrigt at gøre. Centrum-demokraterne må afvise det fremsatte lovforslag.

Jeg vil også takke ministeren for den positive holdning til Statens Kunstfond. Jeg er glad for, at man i disse sparetider fremfor at nedlægge kunstfonden vil forsøge at forøge bevillingerne en smule. Jeg så allerhelst, at det foregik med en årlig automatisk regule-

[Kruse Rasmussen]

ring for eksempel. Jeg har bemærket, at ministeren overvejer udtalelserne fra repræsentantskabet og eventuelt vil finde de fornødne midler til en forøgelse af Statens Kunstfond.

Wilhelm (VS):

Trods uenigheden med hensyn til selve argumentationen ville det da egentlig være konsekvent nok af både socialdemokratiet, konservative, venstre, CD og kristeligt folkeparti at stemme for fremskridtspartiets lovforslag, for det ligger jo sådan, at både det tidligere regeringspartis og de nuværende regeringspartiers politik reelt betyder en afskaffelse af kunstfonden, om end det går noget langsommere. Begge regeringer har afvist en beløbsjustering på sølle 2 mill. kr., som, hvis den var blevet gennemført, ikke engang ville bringe kunstfonden op på 50 pct. dækning i forhold til den oprindelige realværdi. At partierne så har andre holdninger, når de udtaler sig mindre forpligtende, er en anden sag. Alle disse partier har ved deres medlemmer i repræsentantskabet indtrængende appelleret om forhøjelser på 8 mill. kr.

Nu meddeler ministeren, at man vil forhøje beløbet med 1 mill. kr. allerede i år og 1,3 mill. kr. til næste år. Det er lidt svært at forholde sig til den meddelelse, for i virkeligheden er det jo stadig væk noget med at holde kunstfonden kørende på stranguleringsniveauet, så det er svært at ytre den store begejstring over det.

I øvrigt må man nok spørge ministeren: hvor er det tanken at den ene million kroner skal komme fra, når den skal komme fra kulturministeriets budget i øvrigt?

Den socialdemokratiske ordfører meddelte til i hvert fald min overraskelse, at den afgående regering havde stor sympati for dette og var langt fremme med drøftelser om, hvordan man skulle redde kunstfonden. Det seneste, vi hørte fra den afgående regering, var, at finansministeren i den afgående regering – så sent som 11 dage før regeringen gik af – afviste den daværende kulturministers anmodning om 2 mill. kr. til kunstfonden. Så kan der selvfølgelig have foregået en hel masse inden døre i regeringen, men jeg er højst forbløffet over, at i de 11 dage, hvor socialdemokratiets regering havde fantastisk travlt med seriøse forhandlinger om en helhedsplan, har man prioriteret kunstfonden så

højt, at man har taget det spørgsmål op igen og var lige på nippet til at give den bevilling.

Men hvis det er tilfældet, hvis det er rigtigt, så synes jeg, vi skulle slå kludene sammen, for der vil være et bekvemt flertal her i salen for at bevilge de 2 mill. kr., hvis fru Birte Weiss har dækning i sin gruppe for den bevilling. Så behøver vi ikke at nøjes med den ene million kroner, som skal findes på kulturministeriets budget. Så vil de radikale, der tit har tilbudt sig på dette område, så vil SF og så vil VS gerne lægge ryg til denne forhøjelse, hvis fru Birte Weiss har dækning i sin gruppe for det, hun sagde her.

For 18 år siden, da kunstfonden blev indført, var den på 8 mill. kr. Hvis beløbet var blevet reguleret, ville det ifølge Danmarks Statistik have været 29 mill. kr. i dag, og hvis man også tager hensyn til, at befolkningstallet har udviklet sig, og at levestandarden i almindelighed har udviklet sig, så skulle det vel nærmere være 40 mill. kr. Men den eneste regulering var den i 1978, hvor det blev sat op til 10 mill. kr. Senere har man altså sagt nej til en forøgelse med 2 mill. kr. og nej til dyrtidsregulering.

Der er nogle, der spørger, hvad man overhovedet skal med disse arbejdslegater. Det er et spørgsmål om, hvordan man opfatter kunstens rolle. Vi opfatter ikke kunst som underholdning. Det er jo den opfattelse, der ligger bag, når fremskridtspartiet fører sig frem i argumentationen her. Vi opfatter kunst som en ligeværdig måde at nå erkendelse på. Hvis man gør det, er det klart, at det ville være fuldstændig absurd, at man har arbejdslegater til videnskabelige institutter og man har arbejdslegater til forskning, men man skal ikke have arbejdslegater til kunst. Selvfølgelig skal man have arbejdslegater til kunst. Det er en ligeværdig måde at nå frem til ny erkendelse på.

Man kan sige, at det i praksis måske er blevet administreret sådan, at der ikke kommer så megen ny erkendelse, altså at man er lidt for konventionel og lidt for traditionel. Det vil jeg ikke helt afvise, men jeg synes alligevel, det er en af de bedre strukturer, der er opfundet med hensyn til støtteordninger. Vi har på disse områder tre uafhængige personer – de er ganske vist håndplukket af ministeren, det er det jo svært at finde et alternativ til, men i hvert fald tre i princippet uafhængige personer – som sidder 3 år, og

[Wilhelm]

som ikke kan genvælges. Det er dog en af de bedre måder, vi har til at fordele den slags støtte på og til at prioritere de opgaver på.

Ministeren sagde, at hvad der af fagfolk betragtes som kvalitet, det skal politikere holde fingrene fra. Jeg synes, det var en fremragende bemærkning, og jeg ville ønske, at partierne i regeringen – og også det parti, der har fremsat dette forslag – ville efterleve den slags bemærkninger. Det synes jeg ikke man gjorde, da der i sin tid fra de sagkyndige folk blev ydet bevilling til Solvogner, eller da der blev ydet bevilling til en Jesusfilm. Da holdt man ikke fingrene væk, men det er en anden sag.

Vi vil selvfølgelig afvise dette lovforslag, og vi er som sagt til rådighed for et samarbejde med socialdemokratiet, hvis det skal tages alvorligt med de 2 mill. kr.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Den radikale folketingsgruppe afviser fremskridtspartiets lovforslag.

Jeg vil gerne have lov at citere fra den forrige debat, hvor hr. Glistrup sagde, at samfundet ikke har råd til at betale for forskning i humaniora i denne tid. Efter min opfattelse har samfundet i en økonomisk krisetid, hvor det viser sig, at der er lavet fejltagelser, hvor vi trænger til nytænkning, ikke råd til at spare på dette område. Skal vi ud af denne krise på en rimelig måde, gælder det om, at vi netop opruster på de områder, der kan sætte ny gang i os, og det er kunst, det er kultur i det hele taget.

Jeg vil gerne tage udgangspunkt i det, den socialdemokratiske ordfører kom med: kunstfondens økonomiske vilkår er fortvivlede, og netop på den baggrund er det beundringsværdigt, hvad den har ydet. Jeg kan være helt enig, både i eftersætningen og i hovedsætningen: kunstfondens økonomiske vilkår er fortvivlede. Men det er jo resultatet af det, jeg andetsteds har kaldt – hvad jeg gerne vil gentage her – de socialdemokratiske spareovergreb på kulturens område.

Jeg har adskillige gange henvendt mig til den socialdemokratiske kulturminister, når vi stod over for spareforslag eller manglende bevillinger, manglende opretninger på kulturområdet, og sagt, at man må være ganske klar over, at vi fra radikal side er parate til at støtte et ønske, man måtte have om øgede

bevillinger. Vi er parate til at lægge pres på socialdemokratiet for at få øget bevillingerne. Jeg har aldrig modtaget en henvendelse i den retning.

Da det gik op for os, hvor forrykt forholdene var ved at udvikle sig – og det blev jo tydeligt i forbindelse med diskussionen om filmstøtten i foråret – kan man ikke beskrive forholdene bedre, end at det lykkedes dengang at få et samlet udspil fra radikale, venstre, konservative, CD og naturligvis SF med pres på socialdemokratiet, for at man dog øgede disse bevillinger, og det blev kun gennemført, fordi dette samlede pres kom.

Jeg vil gerne sige her, at det forekommer mig særdeles hyklerisk, at den socialdemokratiske ordfører ikke har holdt den tale, der blev holdt i eftermiddag, noget tidligere, nemlig dengang socialdemokratiet havde regeringen.

Jeg vil gerne sige tak til ministeren for, at der skal skaffes flere penge, men før jeg råber hurra, vil jeg gerne vide: hvad er det, der skal spares på for 1982? For det er efter min mening ikke uvæsentligt. Når vi kommer til 1983, skal ministeren ikke mangle støtte til en forøgelse af bevillingerne.

Jeg tror, det er nødvendigt, og foreløbig har jeg intet modtaget, der rækker ved min eller den radikale folketingsgruppes indstilling. Det er nødvendigt oven på det socialdemokratiske raseri mod kulturbevillinger – raseri forstået i den form, at man her ingen hævninger har haft. Jeg minder om, at mens man for 10 år siden brugte 5 kvarte ører af hver krone, staten gav ud, til kultur, så endte socialdemokratiet med at bruge 3 kvarte ører af hver krone, man gav ud. Over for denne kendsgerning skal der særdeles vægtige argumenter til, for at den radikale gruppe i dag kan gå med til sparebestræbelser på dette område. Socialdemokraterne har mere end opfyldt det nødvendige på dette område. Vi er parate til det, hvis det kan være administration, der spares, men ellers kan jeg ikke se, at det sagligt er forsvarligt at spare på dette område.

Glistrup (FP):

Da vi tidligere på dagen diskuterede biblioteksproblemer, fremhævede jeg som det alt dominerende hensyn fra fremskridtspartiets side hensynet til de offentlige finanser. Vi

[Glistrup]

var dér inde på noget, der lå i størrelsesklassen 2 mia kr. på årsbasis. Det siger sig selv, og det er da også fremgået af debatten, at finanspolitiske synspunkter også er væsentlige i forbindelse med det, vi her diskuterer, dog i en helt anden og langt lavere størrelsesorden. Men så langt ude, som det offentlige finanser er kommet, må man faktisk vende hver evig eneste femøre på alle offentlige budgetter med den mest udprægede grad af fedtethed, og her drejer det sig trods alt om 200 millioner femører, og derfor er det ikke helt småbeløb, vi taler om.

Netop på denne dag sidder man her i dette hus og forhandler et oplæg fra den siddende regering om, at der på pensionisternes boligydelse skal spares præcis det beløb på 40 mill. kr., som hr. Wilhjelms talte om til kunstfonden, og som hr. Wilhjelms mente at man i kraft af en almindelig pris- og velfærdregulering af 1964-beløbet skulle have givet til kunstfonden på nuværende tidspunkt. Det er altså nødvendigt at foretage sammenligninger, hvor smertefulde de så end måtte være. Når det gælder noget så centralt som, at vore pensionister, hvad enten det er folkepensionister eller invalidepensionister, kan komme til at bo under ordentlige og betryggende forhold – det mest fundamentale, man overhovedet har som grundlag for en menneskelig tilværelse – kan vi ikke bare sige, at dér stryger vi 40 mill. kr., og så giver vi et beløb, som ligger i hvert tilfælde på en væsentlig procentdel af disse 40 mill. kr., ud som kunststøtte. Derfor er der i allerhøjeste grad også et finanspolitisk element i den debat, som vi fører nu.

Der blev så til støtte for, at man skulle anvende disse penge, anvendt socialpolitiske argumenter om, at der er mange kunstnere, der har det svært. Der er mange selvstændige næringsdrivende og mange landbrugere, der har det svært. Der er mange skibsværftsarbejdere, der har det svært, og der er således sociale hensyn at tage til andre, idet der også er noget centralt i det, de skaber. Selvfølgelig er det vigtigt, at vi har god kunst, men det er også vigtigt, vi har gode underbukser og Mallorcarejser og gode produkter på alverdens andre områder. Der er ikke nogen anledning til at trække dette særlig frem i billedet. Tværtimod, god kunst, som vi har fra tusinde år tilbage i tiden, er uopslidelig, og hvad tidligere generationer har præsteret af

kunst, er noget, vi kan nyde. Derimod er det begrænset, hvor meget vi kan nyde, hvad tidligere generationer har produceret af underbukser og Mallorcarejser. Derfor er der, når man skal spare, al mulig grund til at sige, at kunsten er noget af det første, man skal spare på, for det kan man spare på over en periode.

Jeg hørte nok, at Hans Majestæt Kong Frederik VI blev trukket ud af domkirkekrypten, eller hvor man fandt ham frem, for at vi skulle høre, hvad han havde sagt af begavede ting om Statens Kunstfond. Det har vi jo hørt til ulidelighed siden, jeg tror, det var det tidligere konservative folketingsmedlem Hans Jørgen Lembourn, der fandt på det, men det er ærlig talt ret uinteressant for vores politiske stillingtagen, om Frederik VI mener det ene eller det andet om Statens Kunstfond, om han skulle være tilhænger af oprøret fra Rindaltiden eller han skulle være på Ribbjergsiden i denne debat.

Det lovforslag har intet at gøre med, som fru Ingerlise Koefoed var inde på, at svine kunstfondens medarbejdere til. Det har noget at gøre med, at vi skal finde frem til, at dette samfunds ressourcer er meget knappe, og så kan det ikke nytte noget at tro, at man sviner nogen til, fordi man siger, at nu skal der spares på dette område. Dér må man, bevares, tage sin holdning, og man kan selvfølgelig notere sig, at fru Ingerlise Koefoed og partiet venstre har den opfattelse, at man siger meget store ja'er til kunstfonden, vel at mærke når der er tale om kunst af den art, man kan lide. Vi fik jo meget præcist frem, hvad fru Ingerlise Koefoed tænker, men vi tænker på noget helt andet, når vi i fremskridtspartiet mener, at Volmer Sørensen burde have haft kunstfondstøtte, hvis endelig nogen skulle have det, fordi han forstod virkelig at skabe den kunstneriske glæde og begejstring hos de store masser. Fru Ingerlise Koefoed taler formentlig om hesteslagteren og Ulla Ryum, og hvem man nu ellers kan tale om. Det er da rigtigt, at vi har forskellige vurderinger, som fru Ingerlise Koefoed fremhævede, men vi mener, når man skal anvende samfundets midler, at det skal være til fordel for den brede befolkning og ikke i særlig grad til fordel for feinschmeckere. Man må gøre sig klart, at det er en sovepude, når ministeren henviser til, at der gælder et kvalitetskriterium, når fagfolk skal træffe en afgørelse. Spe-

[Glistrup]

cielt på det område, vi taler om her, er fagfolk endnu mere nærsynede og begrænsede end andre. Der havde været et væsentlig sundere syn i kunstfondkomiteen, hvis man i stedet for at udnævne disse såkaldte fagfolk simpelt hen gik hen i folkeregisteret og puttede alle navnene ind i en stor tombola og trak tre ud og sagde: nu er det dem, der sidder de næste 3 år og deler penge ud. Der havde været væsentlig større chance for, at vi kunne gavne dansk kulturliv herved, end ved at vi år efter år skal have de samme typer på sammenspilsted, der skal få de bevillinger udredt, som nu engang stilles til rådighed, hvad enten det er de nuværende 10 mill. kr. eller hr. Wilhjelm's 40 mill. kr., eller hvilket beløb man nu måtte komme frem til.

Dette har intet at gøre med det, som hr. Wilhjelm var inde på, at vi skulle nedvurdere kunsten til at være noget, som var af en lave-re karat. Kunst er noget særdeles centralt for menneskelivet, men det er nemlig så centralt, at det ikke skal besudles af at køre igennem statslige embedsmandsapparater, men noget, der skal have lov til at trives dér, hvor man skulle tro Danmarks liberale parti var at finde, men det er det altså ikke, nemlig ude på frihedens mark, hvor det virkelig er dem, der kan gøre en indsats, der også får lov til det.

I så henseende var kulturministeren meget pessimistisk, talte om, at man ikke kunne nå frem til, hvad der kunne opnås igennem salg af kunstværker. Jeg synes, det var en unødigt underkendelse af, at vi til enhver tid, også i øjeblikket, har haft private mæcener af meget, meget stort format i Danmark. Vi ved alle sammen – hvis jeg nævner Tietgen og brygger Jacobsen, eller hvis jeg taler om, hvordan Louisiana er blevet til, og et væld af andre ting – at det var det, vi skulle sørge for kunne trives og få bedre arbejdsvilkår, end absolut at køre det ind i den ensretningsspølsmaskine, som uundgåeligt bliver følgen, når man skal have nogle bestemte mennesker fra nogle bestemte klikker, der bestandig bliver udnævnt gang efter gang, til at køre det. Jeg ved godt, man skifter ud hvert tredje år, men man sætter ølse for, man sætter ølse bag, Rifbjerg beholder dog sin smag. Det er simpelt hen hele melodien i den måde, som man i de forløbne for dansk kunstliv ulykkelige 18 år har drevet dette samfundsnedbrydende foretagende, der hedder Statens Kunstfond.

(Kort bemærkning).

Mette Madsen (V):

Jeg forstod hr. Glistrup sådan, at vi skulle leve og udmærket kunne leve på den kunst, der var frembragt for tusind år siden. Kan jeg forstå hr. Glistrup således, at fremskridts-partiet derfor vil støtte en forøgelse af kontoen for kirkerestaureringer?

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Hr. Bernhard Baunsgaard mente, at det var første gang, han havde hørt socialdemokratiet tale om de manglende bevillinger til kunstfonden inden for de seneste år. Jeg vil godt genopfriske hukommelsen med hensyn til, hvad der er blevet sagt af de socialdemokratiske ordførere gentagne gange år efter år, når vi har diskuteret Statens Kunstfond. Ved hånden har jeg kun behandlingen af lovforslaget fra 24. november 1977, hvor jeg vil citere, hvad jeg sagde ved den lejlighed, Folketingstidende 1981–82, sp. 2633, nemlig:

»Vidste man ikke bedre, skulle man tro, at det var kæmpebeløb, man ofrer på Statens Kunstfond. . . Hvad er det så i realiteten? Realiteten er, at det drejer sig om en klatskilling på 8½ mill. kr. Det drejer sig om ca. 1/10 promille af statens budget. Det drejer sig om mindre end det, en gennemsnitsskole koster i dag. Det drejer sig om mindre end prisen på en snes små parcelhuse.«

Hvis ikke det er en tilkendegivelse af, at det er utilstrækkelige bevillinger, så ved jeg faktisk ikke rigtig, hvad det er.

Det var også på den baggrund, at jeg som socialdemokratiets repræsentant i kunstfonden, da vi godkendte beretningen for 1981, samtidig var med til at beslutte, at der skulle rettes henvendelse til regeringen om at forsøge at få bevillingerne ført à jour. Disse forhandlinger nåede ikke at blive færdige. Derfor er det nu den nye regering, som kommer til at tage sig af det. Jeg vil godt understrege, at det var et meget bredt politisk udsnit i kunstfonden, der havde den holdning. Hr. Bernhard Baunsgaard var vistnok ikke til stede, men jeg kan forstå, at den også deles af det radikale venstre, og det er der grund til at glæde sig over.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Hr. Glistrup understreger meget stærkt, at det er finanspolitik og ikke tilsvining af kunstnere, der ligger bag dette forslag. Jeg vil for det første spørge, hvorfor man så ikke nøjes med i bemærkningerne til lovforslaget at anføre, at vi ikke har råd til at have den kunstfond, derfor må vi spare den væk, og for det andet spørge, hvorfor man, når der ikke er tale om at svine kunstnere og kunstfondmedarbejdere til, i bemærkningerne til lovforslaget taler om, at de kunstnere, der får kunstfondpenge, viser »sleskhed og magthavertilpasning«, taler om »den småkunst, der ... er ved at kvæle de virkelige talenter«, taler om, at »dette er en anvisning på at erstatte kunstnere med hofsnoge«, taler om »mangen en charlatan, der har kunnet leve højt og flot« på kunstfonden, taler om et af de litterære udvalg som en »politisk ræveka-geklub« og endelig taler om, at »kunstnerne har deres sugerørssnabler nede i de offentlige kasser«.

Hvis det ikke er tilsvining af de kunstnere, der får penge fra kunstfonden, og de kunstfondmedarbejdere, der arbejder bl.a. med at uddele disse penge, så ved jeg ikke, hvad det er. Dette er kulturpolitik, dette er fremskridtspartiets kulturpolitiske holdning og ikke finanspolitik.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg beder virkelig om undskyldning, hvis jeg skulle have sagt, at jeg aldrig har hørt en socialdemokratisk ordfører tale om øgede kunstfondbevillinger. Ok nej. Men det har jeg heller aldrig ment. Jeg har såmænd meget tit hørt det, store ord og fedt flæsk har det ikke manglet på i den forbindelse, men handling er der aldrig nogen sinde fulgt oven på ordene.

Jeg synes, det er bittert, at man skal konstatere, at socialdemokratiet vil gøre sig til af, at de har en progressiv kulturpolitik, når sandheden er den, at det er dem, der har bremset. De har aldrig nogen sinde i de år, vi har haft samarbejde, været imødekommende på dette punkt, til trods for at jeg gentagne gange har tilbudt dem, at jeg gerne ville være med til at hænge dem ud. Først da jeg sagde, at det gør jeg nu, hjalp det.

(Kort bemærkning).

Fischer (KF):

Hr. Glistrup mener, at det er uinteressant, at det kan dokumenteres, at der er historisk kontinuitet i beslutningen om, at staten yder støtte til kunst, en kendsgerning, vi kan konstatere rundt omkring i landet i vore mange gamle fredede offentlige bygninger, som almindelige borgere overalt i Danmark uden særlige forudsætninger kan glæde sig over; det er tværtimod meget vigtigt. Her skal vi ikke bryde med en god tradition, men vi skal konstatere, at vi ikke har mange penge til formålet, og derfor er det ikke interessant at debattere et brud, men at debattere, hvorledes vi udnytter denne begrænsede kunststøtte bedst.

Wilhelm (VS):

Hr. Glistrups fremstilling, som foregav, at valget stod mellem kunstfonden og brændselshjælp til pensionisterne, er så demagogisk, at jeg går ud fra, at der ikke er nogenlunde tænkende mennesker, der hopper på den.

Men af hensyn til hr. Poulsgaard og hr. Knud Lind, som morede sig meget over denne sammenligning, vil jeg dog sige, at selvfølgelig er valget ikke dér. Når man taler om pensionisternes brændselshjælp, kunne det måske nok være mere relevant at tale om andre pensionisters vilkår. Lad mig bare nævne det forslag, vi har stillet om en ganske almindelig normal beskatning af de skatteprivilegerede private pensionsordninger, det ville indbringe 22 mia kr. om året, det er 550 gange den brændselshjælpsbesparelse, som man ifølge hr. Glistrup nu sidder og forhandler om. Det er 550 gange en ordentlig kunstfond på 40 mill. kr., som jeg sagde den skulle have været, hvis vi skulle have bragt Bomholts tal op på niveau i dag.

Jeg vil godt stadig væk efterlyse, om socialdemokratiet vil være med til at bruge det flertal, der i så fald er, for at give en anderledes regulering, som man gik ind for i repræsentantskabet, og som det er rigtigt at der var et bredt flertal for. For ikke at blive misforstået vil jeg godt sige, at vi ikke bare vil stemme for 2 mill. kr., men også, hvis det kunne lade sig gøre, stemme for en egentlig regulering på de 8 mill. kr., som man gik ind

[Wilhelm]

for også fra socialdemokratiets side i kunstfondens repræsentantskab.

Det er jo småt med de 2 mill. kr., og det kan da godt være, at fru Birte Weiss og socialdemokratiet finder det for småt og for latterligt at svare på, for det er jo så småt, som Gustava Brandt rigtigt sagde i en aviscommentar, at det er jo en brøkdæl af, hvad et vådeskud fra søværnet koster. Det er jo latterligt i sammenligning, så måske er det ikke så irrelevant at tale om et vådeskud fra søværnet. Når hr. Glistrup taler om pensionisternes brændselshjælp, kunne det måske være nok så relevant at tale om, at forsvarsministeren ifølge dagens aviser gerne vil have 6 nye F-16 fly, det er 600 mill. kr. Det er 15 gange, hvad en ordentlig kunstfond på 40 mill. kr. ville koste, og det er 15 gange det beløb, man nu sidder og vil fratage pensionisterne i brændselshjælp.

Jeg nåede ikke i første omgang at omtale et enkelt punkt i fremskridtspartiets bemærkninger, det er endnu en gang en fremdragelse af en bestemt forfatter, nemlig Bent Haller. Jeg synes, det er meget dårligt anbragt, fordi fremskridtspartiets bemærkninger i øvrigt går ud på, at man skal være kongelig socialdemokrat for at komme i betragtning, og at man skal være kongelig socialdemokrat for at sidde og tage stilling til, hvem der skal tages i betragtning.

Det er Bent Hallers eksempel i hvert fald et dementi af. Hvad man så ellers kan sige om socialdemokratisk indspisthed inden for kulturpolitikken, er det eksempel lige præcis et meget gedigent dementi af den påstand, fremskridtspartiet fremfører.

Fremskridtspartiet har ret i, at kunstfonden oprindeligt gav Bent Haller disse års bevillinger på basis af en meget begrænset produktion, men det har jo vist sig, at den havde ret, at de havde fat i et talent. Hvis vi skal bedømme efter de anmeldelser, han senere har fået, er det jo fremragende, hvad han har lavet.

Glistrup (FP):

Med hensyn til det sidste aspekt, som hr. Wilhelm var inde på, går bemærkningerne på at påvise, at der er to grupper, som favoriseres af kunstfonden, nemlig dels dem, der løser medlemskort til socialdemokratiet, og dels dem, der tilhører den yderste venstrefløj,

men det er trods alt ikke hele Danmark. Derfor kan det ikke nytte noget, at hr. Wilhelm tager et af argumenterne, som går på den sidste sektgruppe, og så siger, at den falder ikke ind under gruppe nr. 1. Nej, det gør den ikke, fordi det er to forskellige grupper, som er fremført.

Når hr. Wilhelm i begyndelsen af sit indlæg sagde, at det var demagogisk at sammenligne kunstfondpengene med det, der i øjeblikket er fremsat som forslag om pensionisternes boligydelse, så vil jeg sige: gid hr. Wilhelm dog havde ret i det. Det er dog trods alt en kendsgerning, at vi har en regering, som i disse dage eventuelt gør det til et kabinetsspørgsmål at få nedbragt statsunderskuddet i 1983 fra 163 mia kr. til 155 mia kr. For at nå dette enormt store mål har regeringen i en skrivelse til folketingets finansudvalg af i forgårs skrevet, at man skulle spare 40 mill. kr. på pensionisternes boligydelse. Det er noget, som er så centralt i den politiske debat i øjeblikket, at der ikke ligger noget demagogisk i at fremdrage det. Vi må altså se det som et led i denne meget nødtørftige politik at nedsætte underskuddet fra 163 mia kr. til 155 mia kr.

Men det, vi skal frem til, er, at vi gerne skulle have underskuddet totalt væk og få råd til en del skattelettelser. Derfor er vi altså, når vi skal tage temperaturen på den finanspolitiske situation, virkelig derhenne, at vi ikke bare må tage hr. Wilhelms forskellige eksempler, men også tage det med pensionisternes boligydelse som et alternativ til kunstfonden.

Når jeg har fremhævet det, har jeg ikke sagt det, som fru Ingerlise Koefoed mente at jeg sagde om kunstfonden, nemlig at det er finanspolitik og ikke kulturpolitik, så har jeg altså bare udtrykt mig dårligt. Jeg forsøgte at sige, at i bibliotekslovdiskussionen, hvor det drejer sig om 2 mia kr., var det finanspolitik og ikke kulturpolitik. Når vi diskuterer kunstfonden, er det også finanspolitik, men i overvejende grad kulturpolitik. I de kulturpolitiske argumentationer, som ledsager et sådant forslag, må man simpelt hen give en beskrivelse af virkeligheden. De citater, som fru Ingerlise Koefoed læste højt, var bare en dokumenteret beskrivelse af sandheden på det samfundsområde, som vi her beskæftiger os med. Der var overhovedet ikke tale om tilsvining, det var neutralt og lidenskabsløst

[Glistrup]

fremstillet, hvordan forholdene faktisk er på det område,

Endelig skylder jeg fru Mette Madsen et svar på et helt konkret spørgsmål: hvad er fremskridtspartiets stilling til kirkerestaure-
ringer? Selv om det vel ikke har så meget at gøre med dette forslag, skal jeg oplyse fru Mette Madsen om, at til og med vort ændringsforslag til finansloven 1981 foreslog vi, at der skulle anvendes 3-4 gange så store beløb til kirkerestauretinger, som de skiftende regeringer gik ind for, fordi vi netop ud fra det, fru Mette Masen sagde, mener, at det er særdeles væsentligt, at de kulturskatte, der findes i de danske kirker rundt omkring, ikke går tabt.

Men under indtryk af den finanspolitiske situation, der har udviklet sig med fru Mette Madsens stemme her i tinget, fordi hun har stemt for alle disse finanslove, der har bragt os ud over det forsvarliges kant, har vi altså meget mod vor vilje ikke kunnet stille det forslag om forhøjede udgifter til kirkerestauretinger i finanslovsændringsforslaget for 1982 og kommer næppe heller til det for 1983, hvor det jo ikke ser lysere ud, end det gjorde for et år siden.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Inden vi bliver færdige med debatten om kunstfonden, vil jeg gerne støtte venstres ordførers, fru Mette Madsens, bemærkning om, at man kunne komme med en revision af loven om kunstfonden. Jeg opfatter det som et forslag. Vi kunne bruge denne anledning til at ændre på et andet efter min opfattelse meget beklageligt forhold, nemlig den aftrapning, som den daværende socialdemokratiske kulturminister fik gennemført i kunstfundsudvalget.

Der er jo, som nogen vil erindre, ikke tale om en beskatning på 70 pct., som voldte mange kvaler hos andre forleden dag, da vi talte om udskrivningsprocenten, men om en aftrapning på 90 pct., fordi ydelsen går ned og skatten samtidig stiger, sådan at der bliver tale om et samlet fald af værdien på 90 pct. Det er dog helt uhyrligt.

Dengang lykkedes det ikke for mig at forklare den daværende socialdemokratiske kulturminister, Niels Matthiasen, at han burde finde en anden aftrapningsordning, men jeg kan da altid håbe på, at det kan lykkes mig

at forklare den nuværende kulturminister, at 90 pct. er en helt urimelig beskæring af en ydelse.

(Kort bemærkning).

Ingerlise Koefoed (SF):

Hr. Glistrup sagde, at bemærkningerne til dette lovforslag var en dokumentation af virkeligheden vedrørende kunstfonden. Jeg kan ikke se, at der foreligger nogen som helst dokumentation, men jeg kan se en lang række løse påstande, som ikke på nogen måde er dokumenterede. Det, som bemærkningerne til dette lovforslag er en dokumentation for, er fremskridtspartiets kulturpolitiske holdning og ikke noget som helst andet.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Hr. Wilhjelm spurgte direkte, og hr. Bernhard Baunsgaard spurgte indirekte, om socialdemokratiet vil gå ind i nye forhandlinger om en reguleringsordning. Til det svarer jeg ja. Naturligvis vil vi gerne det, og vi vil såmænd sige tak til. Det vil vi også på baggrund af, at da regeringen gik af, var forhandlingerne endnu ikke slut.

Så vi genoptager dem med stor glæde.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Selv om fru Ingerlise Koefoed måske vil hade mig for det, vil jeg gerne dekretere det disciplinarmiddel, at hun læser bemærkningerne igennem én gang til og gør det virkelig grundigt, så vil hun se, at der dels argumenteres for synspunkter og dels indkaldes en lang række vidner, som ikke specielt er fremskridtsfolk. Det er folk som Lysholt Hansen, fru Ritt Bjerregaard, Jørgen Kleener, Ole Hyltoft, Henrik Oldenburg fra Aalborg Stiftstidende, fru Inge Fischer Møller og en lang række andre netop for at vise bredden i argumentationen. Det citeres ordret, hvad de pågældende anfører.

Man kan have den kulturpolitiske opfattelse, som fru Ingerlise Koefoed har, og som hænger nøje sammen med hendes almindelige socialistiske grundholdning – den kan vi andre synes er rablende tosset at have, fordi vi synes, socialismen er rablende tosset –

[Glistrup]

men man kan ikke frakende os andre ret til i hvert et tilfælde at fremføre det som en seriøs argumentation.

Thi kendes for ret: fru Ingerlise Koefoed er dømt til at gå i gang med at læse det grundigt og nøje igennem én gang til. God fornøjelse!

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det er nu næsten for hårdt for fru Ingerlise Koefoed, om hun skulle tvinges til at læse det én gang til.

Måtte jeg sige til den socialdemokratiske ordfører, der takkede for, at man ville diskutere bevillingerne til kunstfonden: Gud i himlen, hvor har socialdemokratiet haft godt af at komme i opposition! Nu håber jeg bare, det holder til den dag, de skal tage et ansvar.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Der blev stillet et par enkelte spørgsmål til mig, som jeg gerne vil besvare.

Fru Mette Madsen spurgte, om jeg ville overveje at give en redegørelse om Statens Kunstfond, og jeg kan svare fru Mette Madsen, at det vil jeg gerne overveje. Regeringen har vist en lidt tilbageholdende holdning med hensyn til redegørelser, men jeg vil gerne forelægge ønsket for regeringen. Jeg kunne selv have lyst til at få en sådan redegørelsesdebat. Dagen i dag har i hvert fald vist, at interessen for emnet er livlig her i folketinget. Vi er kommet langt omkring, så der kunne være god grund til at give en sådan redegørelse.

Der er flere ordførere, der har spurgt, hvor man skal finde pengene til denne forhøjelse på kunstfonden. Jeg er i stand til i dag at svare, hvad 1982 angår, derimod ikke, hvad 1983 angår, men det vil jeg naturligvis oplyse både folketingets kulturudvalg og finansudvalget om, så snart det er afklaret.

For 1982 findes der nogle midler på en konto for et projekt, der hedder Gammel Dok, et pakhus, som der forelå adskillige planer for; men måske på grund af mangfoldigheden af planer omkring det var der, da denne regering tiltrådte, ikke brugt nogen midler på denne konto, og derfor har jeg

fundet det rimeligt at bruge nogle af disse penge.

Jeg vil gerne takke hr. Bernhard Baunsgaard, fordi han fremhævede, at der trods alt også er sket besparelser på det kulturelle område, inden denne regering trådte til. Jeg synes, det er helt rimeligt, at man skælder denne kulturminister ud over de besparelser, som regeringen nu foreslår, og det kan man så forholde sig til, men jeg har i min korte tid som minister følt det, som om jeg skulle undgælde for alt, hvad der var sket i fortiden. Jeg er ret tilfreds med, at det er blevet sat lidt på plads i dag.

Hr. Poulsgaard var skuffet, og det kan jeg godt forstå, for hr. Poulsgaards og hr. Glistrups forslag gik jo i én bestemt retning; jeg håber, jeg har tilkendegivet, at regeringen ønsker at gå i en helt anden retning, idet vi ønsker en forøgelse af kunstfondens midler.

Hr. Poulsgaard nævnte den folkelige modstand. Jeg vil ikke bestride, at den findes. Jeg møder den også selv, men jeg ser frem til, når jeg er kommet lidt bedre ind i embedet og efterhånden har fået ryddet de værste dynger af vejen, at drage sammen med hr. Poulsgaard rundt og tale for – hr. Poulsgaard selvfølgelig imod – Statens Kunstfond. Lad os så se, hvad det bliver til. Jeg vil ikke foreslå en folkeafstemning, men at vi to tager en duel om dette emne, for jeg tror, at modstanden bunder i, at folk ved meget lidt om, hvad kunstfonden bruges til, og hvad vi egentlig skal med den.

Det kan vi vurdere forskelligt, men jeg ser frem til nogle sikkert festlige dueller, og jeg tror, at vi starter allerede i januar.

Hr. Glistrup fremhævede spørgsmålet om private mæcener. Der er intet, denne kulturminister ønsker mere end nogle gode fonds, virksomheder, institutioner og privatpersoner, der vil forære penge til kulturelle formål. Jeg vil gerne benytte en hvilken som helst anledning til at annoncere efter dem. Jeg tror, det er helt nødvendigt, at vi i de kommende år indstiller os på, at pengene også kan komme derfra, uden at der er noget odiøst i det.

Det betyder dog ikke, at staten kan fralægge sig ansvaret, for der vil altid være visse opgaver, som ikke virker attraktive på sådanne fonde. Smag og behag er desuden forskellig. Derfor vil staten stadig væk være nødt til at påtage sig visse opgaver. Det ser jeg også

[Ministeren for kulturelle anliggender]

stadig væk mulighed for at vi gør inden for de økonomiske rammer.

Jeg ved ikke, om det er tilladt fra folketingets talerstol, men jeg vil gerne sige til alle, der er vidende om sådanne fonds, at de skal være hjertelig velkommen med nogle penge.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Først vil jeg gerne sige tak til kulturministeren for indbydelsen til at tage mig med rundt og tale lidt om dette. Jeg vil meget gerne medvirke.

Jeg forstår godt kulturministerens dilemma. Mange af de vælgere, der har stemt på de fire partier, der nu udgør regeringen, følte med mig en dyb skuffelse, da vi så i aviserne, at man fortsætter f. eks. med at give livsvarige hædersgaver til kunstnerne. Jeg forstår altså godt kulturministerens dilemma, når man på den ene side har os, som ønsker det lidt anderledes, og på den anden side de radikale, som jo er lige ved at skabe et flertal i salen for, at ministeren skal bruge mange flere penge. Hvor de vil tage pengene fra, hører vi bare aldrig noget om, og det kan vi måske diskutere lidt på de møder, vi skal have.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg vil sige tak for hr. Poulsgaards omsorg. Jeg føler mig nu ikke i noget særligt dilemma. Til trods for, at jeg fornemmer venligheden i hr. Poulsgaards ord, virker det, som om omsorgen er sådan lidt for meget. Jeg har ikke nogen problemer i henhold til mit partis holdning til disse ting.

Centrum-demokraternes tidligere kulturpolitiske ordfører, hr. Arne Melchior, har gentagne gange fremført ønsket om en forhøjelse af kunstfonden. Det tror jeg flere af de øvrige ordførere kan bekræfte. Derfor er det da muligt, at der er nogle af mine vælgere, der ikke er enige med mig, og det er så et problem, vi to tager ud og løser i fællesskab. Jeg føler ikke nogen som helst omklamren fra nogen som helst side, således at jeg er nødt til at stille et forslag om en forhøjelse, for jeg gør det faktisk gerne og af et ærligt hjerte.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

Nu ved jeg ikke, hvor meget der er tilladeligt her, det bestemmer formanden selvfølgelig. Jeg havde aldeles ikke ønske om at omklamre kulturministeren, og det, kulturministeren, anfører, hvad angår Kunstfonden, er også fuldstændig korrekt. Hr. Arne Melchior, der har været ordfører i disse spørgsmål, har sagt det, og det har jeg ikke i sinde at bestride.

Men så vil jeg gerne nævne over for kulturministeren, for tingene skal jo hænge sammen, at vi har to byggeplaner for Det kgl. Teater. Her påstår kulturministeren, at de kan holdes inden for den ramme, folketinget har afstukket. Nu har hr. Arne Melchior sammen med mig på en lang række områder sagt, at vi ikke kan holde det inden for den ramme. Kulturministeren skal bare være klar over, hvis hun nu bruger penge til kunstfonden, at der så bliver endnu færre penge, når Det kgl. Teater skal ombygges, hvad det ganske vist ikke skulle, det skulle stoppes, så var der noget mere at tage af dér. Prøv at tænke på det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 5:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af sanktioner mod Israel og anerkendelse af PLO.

Af Steen Folke (VS) og Gert Petersen (SF) m.fl.

(Fremsat 14/10 82).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Spørgsmålet om indførelse af sanktioner mod Israel og om anerkendelse af PLO efter den israelske invasion i Libanon i juni i år med de velkendte dramatiske og tragiske følger, der fulgte i kølvandet heraf, har flere gange været berørt både under den tidligere og under den nuværende regering. Jeg kan i dag gentage, at regeringen så lidt som sin forgænger er indstillet på at tage sådanne skridt. Heri må man ikke lægge en manglende afstandtagen fra den israelske invasion i Libanon eller en manglende forståelse for det palæstinensiske spørgsmåls centrale betydning i forbindelse med en mellemstlig fredsøsning.

Som det vil være forslagsstillerne bekendt, har den danske regering både nationalt og sammen med vore EF-partnere fordømt den israelske invasion i Libanon meget stærkt. Der var en national udtalelse af 25. juni, og der har været de ti's erklæringer af 9. og 29. juni. Efter massakrerne i flygtningelejrene i Beirut gav statsministeren den 20. september i en udtalelse udtryk for regeringens harme og afsky over det skete, og det chok og den afsky, som massakrerne affødte, blev gentaget i de ti's erklæring til pressen, udsendt efter EF-udenrigsministermødet i Bruxelles samme dag. Endvidere har de ti gjort sig til talsmand for, at der foretages en autoritativ, uvildig undersøgelse af omstændighederne i forbindelse med massakrerne. Der var et fælles EF-indlæg den 28. september under FN's igangværende generalforsamling, som jeg i den forbindelse kan henvise til.

Hvorvidt vi ud over fordømmelse af invasionen bør iværksætte foranstaltninger over for Israel, er et andet spørgsmål. Ligesom den tidligere regering er denne regering skeptisk med hensyn til værdien af, at Danmark alene indfører økonomiske sanktioner over for Israel. Derimod har vi truffet visse andre konkrete foranstaltninger til at understrege vor klare afstandtagen fra den israelske invasion i Libanon. Sammen med de andre EF-lande har vi således udsat undertegnelsen af en finansprotokol, og vi har suspenderet møderne i samarbejdsrådet imellem EF og Israel.

Med hensyn til spørgsmålet om anerkendelse af PLO er regeringens holdning også

den samme, som var gældende under tidligere regeringer, nemlig at man alene anerkender stater, men ikke organisationer. Vi er heller ikke rede til at betragte PLO som enerepræsentant for palæstinenserne; det palæstinensiske folk har som bekendt ikke haft lejlighed til at vælge sin politiske repræsentation. Men derimod erkender vi, at PLO er en vigtig repræsentant for det palæstinensiske folk og derfor bør tilknyttes forhandlingerne om en mellemstlig fredsordning.

At vi tillægger PLO betydelig politisk vægt, ses af, at jeg i min egenskab af formand for de ti havde en samtale med PLO's såkaldte udenrigsminister, hr. Khaddoumi, i New York den 1. oktober i år. Den samtale skal ses som et politisk signal og en opmuntring til den palæstinensiske organisation i en situation, hvor det havde vist sig, at anvendelsen af militær magt ikke var vejen frem, jævnfør begivenhederne i Libanon. Jeg opfordrede derfor under den nævnte samtale til, at PLO forfølger sine mål med politiske midler, og gav udtryk for, at EF-landene under den forudsætning er villige til at udvide deres kontakter med organisationen.

Lad mig til slut understrege, at indflydelse på udviklingen i Mellemøsten forudsætter, at man er på talefod med begge konfliktparter. Med vedtagelsen af Veneziaerklæringen fra juni 1980 påtog de ti sig en mere aktiv diplomatisk rolle, netop muligvis af, at erklæringen havde et balanceret indhold. Naturligvis må vi sige fra, når Israel foretager uacceptable handlinger som i Libanon, men vi må ikke i fortørnelse over denne seneste udvikling glemme, at også Israel har legitime krav, der må indgå i en fredsøsning.

Lasse Budtz (S):

Socialdemokratiet mener, at det er både naturligt og nødvendigt at drøfte de sidste måneders tragiske begivenheder i Mellemøsten, og det har vi også allerede gjort ved en lang række lejligheder både nationalt og internationalt. På arbejderkongressen i Sandefjord i juni fordømte de nordiske arbejderbevægelser, omfattende såvel de socialdemokratiske partier som fagbevægelserne, invasionen i Libanon, og efterfølgende har vi fordømt bombardementerne af beboelseskvartererne i Beirut og massakrerne i lejrene. Vi har også noteret os, at den bosættelsespolitik,